

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 14. Nihil sic hominem infirmit, ad senium deducit, visum hebetat, & adolescentem eneruat, vt luxuria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

icum id possim docere rebus gestis. Quid com-
menta commemorem, cum hæc verò certissimus
esse verior: tot hodie filios prodigos numeramus,
qui ditissimorum parentum heredes opulenti,
valentine prospera læti, familia illustri
prægnati possessionibus: censibus, redditibus ad
luxum abundantes, paucis diebus, ita pau-
periores, attriti, exhausti præstrati fortunis
omnibus sunt exorti, quas illi paulatim (a) vt
Samsoni mulieres raptitibus euulserunt, ne vno
sciduo, & cum tantâ sibi sentiant radi mole-
stia capillos, hoc illi initio decipiuntur, quod
illos sibi de gusti, mulierum esse blandicias arbi-
trantur: vnde Liberide mulieres, suis labantur
facultatibus, & tantis opprimuntur infirmita-
tibus, vt astate cum sint adolescententes, arida &
terebrata: ipsi decrepiti senibus sint fordidio-
siores. Non nisi purgationibus insistant, victio-
nes ahibent, velas continuo aperiant, ossa, me-
dulla consumpta, nares exesse. Tu iudex esto,
num verè dicatur: *Dispauit substantiam suam.*

§. 14. Nihil sic hominum infirmat, ad senium
deducit, visum hebetat, & adolescentem e-
neruat, vt luxuria.

Hic discursus argumentum ipsa nos
debet Philosophia, & experientia
confirmat quotidiana: sicut enim nihil
sic integram seruat substantiam, vni-
que vale-
tutinem, sensus perfectos, vt corporis castitas, sic
nihil vires eneruat, ad senium deducit, visum
hebetat, & infirmat corporis vigorem, vt luxu-
ria. Miamur quod Moyses narrat de Patriarcha
Iacobi: dum vitam à patre Isaac accepit be-
nedictionem, ne iuuenem arbitris, aetatis quip-
pe habebat septuaginta & sex annos, vt irrefra-
gabiliter probat Cornelius à Lapide ex textu
Scripturæ, & erat adhuc virgo ilibatus, & vir-
ginitatem illasam seruauit, donec primum
Iam acceperet in vxorem, vt deum Rachel
copulatus, filias Laban auunculi, teste eodem
uictore, quod ceteri notant Rabbini ad illa ver-
ba Iacobi: dum Ruben alloquitur morturo:
Ruben primogenitus meus, in fortitudo mea, &
principium doloris mei. Idemque ex eo probatur
quod pleno ore illum Spiritus S. iustum inscri-
bit. Imperit illi paternam Isaac benedictioem,
domo discedit, matris obediens consilio, fratris
ad tempus declinans suorem, qui ob subrep-
tam sibi à fratre benedictionem, vitæ eius illo

desistebat insidiari: quocirca Spiritus S. Iacobum
dicit: *Profugum ire fratris.* Mesopotamiam ver-
sus proficiscitur, desertâ peragrât in via solus,
noctis præuentus tenebris, nulloque lecto præ-
parato ipsis lapidibus mollioribus decubans
Iomnum capit lucissimum: erat vtique viribus
integer robore vegetus, nullis adhuc doloribus
moribusque contractus, qui si vos infestari, mol-
lissimas culeitras, lapides esse conuenimus. Hic
mysteriosa schala, cœlitumque visione recrea-
tur, ascendunt Angeli, & descendunt, Deus mu-
tabili appatens figura, iunxus scala Iacobum
resouet, blanditur, subsidium offert, prospera
cuncta pollicetur.

Euigilans in tanti beneficii gratitudinem, e-
rexit lapidem in titulum perpetuamque rei
præterita memoriam. Quis ille lapis adeo ma-
gnus, vt integro seruiret altari erigendo hoc
enim lus indicatur. *Erexit lapidem in titulum.*
Titulus, nedum rei significat memoriam, sed et-
iam altare. Hinc ortum est in primitiua eccle-
sia Christiani templa titulos dicerent, quos illis
in consecratione adscribebant: vt vt S. Crucis,
D. Virginis, D. Laurentij, &c. quibus vnum ad
alio templum seu Ecclesia discernebant: quum
imo pertinerant illustrissimum Cardinalium
tituli quibus vocantur vni tituli D. Laurentij,
alter D. Prædixis, hic SS. quatuor Coronato-
rumque singulari studio tractantur Gut. Serues
& Hieron. Plato. Quod autem lapis à Iacob ere-
ctus, altare fuerit, ex ipsis colligimus verbis:
*Eri mihi Dominus in Deum, & lapis iste, quem
erexit in titulum, vocabitur domus Dei.* Perpende
quid ille lapis, qui de mes vocari possit: hic al-
tare fuit, quia de cauta illum oleo peduxerat
signum consecrationis, vt notat Abulensis. Vnde
post multos annos dicitur Dei mandato reuer-
sus ad eandem locum, super illum lapidem
obtesta Deo sacrificium. Hic octo septuaginta sep-
tem annorum gratia deus tantum deus lapi-
dem, mouet, dirigit pro libitu, & in figuram
componit altaris. Quod illi manum ipsa sunt, quæ
vires addidit: Scilicet castitas, quæ virtutem re-
stamque seruat substantiam, ac corporis vi-
gor, vt tantum lapidem nullo tolleret adu-
tore.

Non hic moram traxit sed iter suum in Me-
sopotamiam profecit, regionem inaequosam,
vti putens vnicus ad potum seruatus anima
lium, eius vt aquæ custodiens est: tanto os eius
lapide claudatur, vt tollendo necesse fuerit
rimas in vnum ad vesperam eorumque pasto-
res, qui partibus viribus cum amoverent: *Pu-*

Sap. 10.
10.
Gen.
13. 18.
Gen.
Li. 2. de
Cruce
67.
Lib. de
Cardi-
nalium
aigim-
tate
c. 2.
In ca.
28. Ge-
nes.
Gen.
35. 7.
Gen.
Gen.
Gen.

1) reus, cuius os grandi lapide claudatur, morisque
 2) erat, ut cunctis oculis congregatis desolarent
 3) lapidum & refectis gregibus rursus super os putei
 4) ponerent. Accedit Iacob Sole ad occasum ten-
 5) dente, pastores circa puteum offendit: qui non-
 6) dum lapidem amoverant, & ceteros prestola-
 7) bantur: tantus quippe erat, ut omnium manus
 8) requirerentur. Percunctatur Iacob, quid a-
 9) mici, expectatis alterius, inquam, pastores re-
 10) gionis, ut iunctis humeris lapidem amoveamus
 11) demulque potum gregibus. His dictis, apparet
 12) adveniens Rachel, patris sui gregem custo-
 13) diens, virgo pulchra nimis, solis instar lucidi-
 14) sima, ditissima, cum alijs ipsa pastoribus custos
 15) ovium, O aurea tempora, quibus etiam tali oc-
 16) casione intacta permanet pudicitia puellarum:
 17) hoc nobis digito notat Spiritus S. Ecce Rachel
 18) veniebat cum ovibus patris sui; nam gregem ipsa
 19) pascebat. Elharum perpende sedulum parenti-
 20) bus servandi studium; & familie bona con-
 21) servandi, quae licet nob. Jissio genere custo-
 22) des ovium esse non dedignabantur, si hoc rei
 23) augeat & fraderet ratio familiaris. Nec hoc pra-
 24) tercas quod non leuiter Rachel elegantissima,
 25) patris sui gregem ipsa pasceret, sed prudentio-
 26) ri consilio curam susceperit ovium: Hoc est enim
 27) Gregem ipsa pascebat. Pariter illorum, temp-
 28) rum considera felicitatem; quod tali occasio-
 29) ne, qualem officium vitaeque ministrabat in so-
 30) litudine pastoralis, in tanto pastorem iun-
 31) ro, ne quidem ledenda castitatis cogitatio
 32) irreperit impudica. Opportune vidit illam Ia-
 33) cob, quae nam esset sciscitatur: confobinam co-
 34) gnouit, & quam primum igitur illa aecedit, a-
 35) mouet de puteo lapidem, & instar communis
 36) latentij non maiori negotio dimouet: mibus
 37) factum admittantibus. Haec sunt illae corporis
 38) vires, quas tanto viro castitas seruauerat pudica
 39) perpetuas.

¶ 35) Crescit aetate, & sicut ante matrimonium
 40) virginalis cultus erat castitatis, demum matri-
 41) monio iunctus, & quatuor copulatus vxoribus
 42) filijs generatis viderim castitatem laudatur
 43) seruasse coniugalem & alias extra legitimum
 44) thorum nescisse mulieres: quo rebus, quo vigo-
 45) rem, quo corporis vires infractas adeo con-
 46) seruauit, ut luctatus cum Angelo, absit ut ab illo
 47) vinceretur, insuper & ipse supplantans Ange-
 48) lum superauit Angelo fortior. Facinus narrat S.
 49) textus; Toto noctis silentio luctatur cum Ia-
 50) cob Angelus: Cum videret quod eum superare
 51) non posset, foedera cum illo sancit. Quis hoc?
 52) An ignoramus Angeli vires, Iacob viribus lou-

1) ge esse superiores? Tanto praeslant Angeli ro-
 2) bore, ut vicum Deus miserit, qui superbum
 3) de jeceret, confunderetque Sennacherib, qui gra-
 4) uicentum octoginta quinque milium corona,
 5) sub Ezechia sanctissimo rege cinget: Hiems-
 6) lem, hic vna nocte, quinimo vna hora, copiosissi-
 7) mum illum interfecit: exercitum, ipsamque
 8) Sennacherib in apertam fugam compulit, tan-
 9) to regi ignominiosissimam. Quid igitur hic di-
 10) citur quod Angelus cum Iacob luctatus: Cum
 11) videret quod eum superare non posset, cum vi-
 12) store certis conueniret conditionibus? Respon-
 13) dent communi consensu Doctores, quod illum
 14) Angelus quidem superare potuerit in tetram-
 15) que praesertim, at suis noluerit vi. viribus
 16) Cardinalis Caietan. aliud vult, ex intentione
 17) Sancti Spiritus declarari, cum absolute dicit:
 18) Cum videret quod eum superare non posset. Vnde
 19) respondet, absolute Iacob viribus Angelo lou-
 20) ge praesultasse: Deus autem, qui Angelo corpus
 21) praecerat assumere phantasticum voluit, ut in
 22) illo robur assumeret moderatum, quod licet ve-
 23) re magnum, a Iacob tamen superabatur, ita ut
 24) vere dicere liceret, quod Iacob Angelus super-
 25) re non posset: Quocirca congrue dixit Oseas al-
 26) scit Caiet. Et in fortitudine sua inuoluit ad An-
 27) gelum. Hinc apparet (at) maiores vires fuisse in Ia-
 28) cob ad luctandum, quam in corpore illo assumpto ab
 29) Angelo. scilicet a testimonio Osea dicens de Iacob:
 30) & in fortitudine sua directus est cum Angelo, &
 31) inuoluit ad Angelum, & confortatus est, nisi enim
 32) praesultasset, non potuisset detinere Angelum pe-
 33) temem dimitti.

Hoc velim aduertis, quod si in primis illis fa-
 34) cinoribus septuagenario maior esset, in his no-
 35) naga septem annis incarnaret, ut ex textu
 36) patet legenti. Quae vires adeo vigorose, quod
 37) corporis robur adeo infractum? O castitatis vi-
 38) res, quae substantiam, vigorem, agilitatem, robur
 39) illatum, integrumque conseruat. Sicut e contra
 40) sunt infelici hoc nostro xuo vires euitate libi-
 41) dine sic ut paucorum iuuenes annorum imber-
 42) bes, quando iam roboris sui dare deberent cla-
 43) rissima testimonia languent ut elumbi, vix pe-
 44) dibus infirmi consistant, nec brachia ad caput at-
 45) tollant, tepleti doloribus, iunctoris, neculque
 46) contractis, ossium medulla per frequentes sodo-
 47) res euaporata. Vnde, quae lo, cogitas oriti mor-
 48) bum gallicum? Non est infirmus, quae iam pilici
 49) ignorarunt nec in propria specie Hypocrates,
 50) Galenus, Auicenna cognouerunt. Ex auctoribus
 51) Gallis quidam opinantur, ilam ex I. dijs addu-
 52) xisse Vespucium, qui inter Americae primos
 53) ceule-

ceusetur scrutatores, regione Indiarum remotissima, ex qua, ipse seu socij illam in Europam inuenerunt. En quam longè à nobis distitit morbus ille fatalissimus.

At veritatis testis est historia passim obuia, nec nostris parentibus seu auis antiquior, in illo illustrissimo Rege Ferdinando, qui ob singularem in Dei Ecclesiam fidelitatem nomen meruit Catholici. Eadem tempestate viuit Francja Rex Carolus Octauus, tantà superbiam tuens, & viribus robustus, ut ille, sui que mundi terror esse censebatur. Præclarâ ingressus est Italiâ victoriâ, ubi nullus ausus est vel stringere gladium solo nominis terrore, ac præsentia formidabili contractus, totum breuissimo tempore pæne regnum Neapolitanum in suam redegit potestatem, consentientibus Catholicis rege Ferdinando, ac summo Pontifice: tantisque cunctos horrore inuasis, ut ipse sui metueret Turca ruinam imperij, in tantum ut ipsi Principes Duceque exercitus Africæ demolerentur præsidia, seque ad interiora tutiores reciperent quod si continuo faustoque sic Marte progressus fuisset, totam breuiter Græciam occupasset. Attamen ut iuuenis, delictis inescatur Neapolitani, Abnonis vitam egit Camillus Melitensis: regis exemplum assectæ secuti tanto luctu liberos, ut in ipsis morbus ille graueolentus impferit & nomen & originem, morbus Gallicus.

III. Nec minus considerandum quod de Alphonsi sexto Castiliæ rege narrant Annales: hic exorta à Mauris vrbe Toledo, alijsque pluribus præsidij interceptis, ut erat regio sæcundissima lacte & melle manans, tanquam principes alij constarunt gladios in vomeres, & lanceas in falces, ut phrasin vtriusque Scripturæ, & deposito supercilio opulis operam dederunt, molles pepones quibus adeo viribus animisque deciderunt imbecilles, ut qui rem bellicam egregie tractaret nullus inueniretur: Mauris etenim redintegratis copijs animisque fortior in eos bella mouit audacior, quos commisso prælio velitari deleuit, & ad infamem compulsi fugam, prostrato filio Regis. Cum igitur pudendam tristemque rex ex clade sui suorumque cognouisset debilitatem, medicorum cõgijt conuentum, ut eius intelligeret originem, eorumque, qui cuius fuerant infirmiores, nosceret desidia, quos ante viderat leonibus fortiores. Cui hoc physica responderunt quod refert Plinius euenisse Romanis, qui primum ut leones hostibus terribiles, potentissimas orbis subege-

rant Prouincias, se ignanos adeo desidesque sunt experti, armorumque se doluerunt inexteros: causam autem tantæ cognouerunt esse vecordia, quod pacis ac otij tempore, delictis nimium vacassent, illaque vires sibi euernassent, imo multorum mortem attulissent immaturam, ut patebat ex Romana iuuentute, eorumque qui superstitibus erant ridenda, imo plangenda virum infirmitate. O peccatum omnium vorax, cum ad substantiam vsque, hominiquè vitam cuncta labefactet, ita ut de quolibet libidine corrupto dicere liceat: *Dissipauit substantiam suam viuendo luxuriose.*

Finem igitur huic argumento imponat factum illud Iacob Patriarcha, memoratum dignum, castitatis cultoris feruentissimi. Filios procreauit duodecim, patriarchas nominatissimos, populi Dei protoparentes: morti proximus, corporis oculis cacutiens, animâ vero lynceus; Omnes ad se citat, & qui cunctis paternam intendebat, impertiri benedictionem, diuino Spiritu afflatus, quid in familia processu temporis futurum erat, disti, & prædixit. Accedit primus & primogenitus Ruben, adeo solutus in uenerem ut nec nouerit pepererit: cui Pater: *Ruben primogenitus meus, prior in domo maior in imperio. Effusus es, sicut aqua non crescas. Et. Intus & in cute noui te, fili mi, quia te dete Dominus beauit, ut mihi primogenitus nascereris, prærogatiuis maioratus inelytus: Heu quibus te muleris quibus inferuntis subiecit libido peccatis. Hæc omnem tuam decoxit substantiam, nihil tibi reliquum, velut de vase aqua effusa, nec gutta residua. Ut primogenitus, & donis & imperio cæteris eras anteferendus.*

Tribus tum temporis maior natu priuilegijs fratres cæteros antecederet. Primum: quod primogenitus, ut principalis, & honore dignissimus, Dei Sacerdos esset, spirituali cæteris eminentior dignitate. Hoc ex natura iure Esau petebat germano fratri Iacob, arcamen lentis edulio vendidit primogenita, qua de causa à Deo Pater profanus appellatur: dignitas enim filii erat spiritualis. Secundum: cæteris fratribus impetabat, eorumque honorabatur Dominus cui genua Rectentes deserebant: sic enim exponit Isaac transferens primogenituram in Iacob: *Esau Dominus fratrum tuorum, & incuruentur ante te filij matris tuae.* Hinc idem Iacob de Mesopotamia reuersus, cum iratum fratris Esau animum studeret temperare, & ut primogenitum honorare ut primū vidit præcipis accedent: *Progrediens adorabit pronus in terram septies, illicque collo-*

36. IV. Ruben ob libidine primogenitura priuatur. Gen. 49. 3. Gen. 27. 29. Gen. 33. 3.

collocutus, ne vnum quidem verbum, nisi a-
 pto capite, incuriaque reuerentiâ profere-
 bar, semper compellans: Domine. Tertium:
 optimam bonorum partem pae ceteris, vt fra-
 trum omnium superior nanciscatur. Heu te
 miserum, lamentatur Iacob, hæc omnia tibi
 vt primogenito debebantur: *Prior in domo,*
maior in imperio. Veruntamen horum omnium
 iacturam subiit tibi que cuncta vorax exedit
 libido, cunctis adeo vacuus, & inops, velut
 vas, prius aqua plenum inuersum aquâ dilap-
 sâ remanet vacuum: non autem vt vas melle seu
 oleo plenum, quod licet effundatur, aliquid ta-
 men semper circumcirca remanet & adhæret,
 imo & vini vel aceti, ad minus odor percipitur:
 at aquâ vas plenum, si effundatur, nec guttam
 retinet, nec odorem: Talis tu, fili mi: *Es-*
susius es sicut aqua. Tradidisti te luxuriæ, femo-
 ra tua mulieribus inclinatâ, cunctis que
 habebas, & tibi iure competeabant, vacuus re-
 probaris, Sacerdotium translatum est in fra-
 trem Leui cuiusque posterôs, ex quibus Moyses
 & Aaron stemma deduxerunt. Imperium &
 regni sceptrum accepit Iudas frater, sic enim
 pater illi: *Iuda te adorabunt filij patris tui, &c.*
Non auferetur Sceptrum de Iuda, &c. Præto-
 gantua bonorum Iosepho à Iacob traditur e-
 usque nepotibus. Cui pater: *Do tibi partem v-*
nam extra fratres tuos, quam tuli &c. Nec hoc
 Spiritus S. silentio celauit, sic enim ait: Ruben
 primogenitus fuit, si à cum violasset chorum pa-
 tris sui, data sunt primogenita eius filio Ioseph
 &c. *Primogenita Ruben repumata sunt Ioseph.* En
 Ruben omnibus vacuum: En quid in illo libi-
 do consumpserit, vt illi non superfuerint vel
 dignitas, vel honor, vel facultates, vel quid-
 quam vilius pretij inter fratres, undus & spolia-
 tus. Hoc illo contigit tempore, sed nec nostra
 defunt exempla tempestate. Quæ primogenitos
 miraris opibus exutos, quibus cum suppete-
 rent iurisdictiones, loca, familia, dignitates,
 census, priuilegia, cuncta hæc videmus effusa
 sicut aqua, & ad alias translata familias: Perpen-
 de quot opes exhaustæ, quot deperditæ digiti-
 tates, vites enervatæ, substantiæ dissipatæ, quin-
 imo & vitæ naufragia? Vide num Christus pa-
 tris sapientiâ dicere potuerit: *Dissipauit sub-*
stantiam suam?

§. 15. Facta est fames valida. Fames ac-
 cenditur, & appetitus sensu alio in iis, qui si-
 lum sequuntur, inuinitur autem in resisten-
 tibus.

ET postquam omnia consummasset, facta est
 fames valida in regione illa; & ipse capiti
 egere. Diuinitus turgent hæc verba facta-
 mentis, quorum primum sit, quod subtiliter no-
 tat noster Cardina. Caietanus, quod cum omnia
 prodigiosa vna cum canitro dissipasset, que sibi à
 patre concessa contulerat: *Facta est fames valida*
in regione illa, & ipse capiti egere. Ipsam ille om-
 nino persensit, que fames? *Quam multipliciter*
caro mea. Expendit D. Gregor. Dylenus secun-
 dam plagam, qua Deus obduratum conuertit,
 Pharaonem, nimirum ranarum. (Prima namque
 erat: aquarum in sanguinem conuersio) quam sic
 Moyses describit: *Ebulli fluuio ranas.* Ad huc
 tie Di August. ex alia lectione: *Aruiabant fluuio*
ranas. O quæ ab abundantia ranarum, que vbi-
 ber coarant, talis peccator cerebri sui pertuax
 inflat, ex fluuio carnis & concupiscentiæ, quot
 ranæ prodeunt, que mentis perturbant silenti-
 um. Illas conspice in lecto, in mensa, in recreationi-
 bus, in corpore, in imaginatione: *Sordida luxu-*
riosaque vitæ, ex corruptio factioque lano passio
profecta, dubium quoddam animal est, aquaticam
scilicet, atque terrestre, sicut ranis animal dubium
 omnino repletur, & vbi libet omnibus tris po-
 tentiis ranæ volatiles peritrepunt: Idem decle-
 rat D. Gregor. de mulcis terra plaga: *Eccc ego*
mittam in te omne genus muscarum, & imple-
buntur domus Egyptiorum muscis diuersi generis,
& vniuersa terra in qua fuerint. Faciamque in-
rabilem in die illa terram Gessen, in qua populus
meus est, vt non sint ibi muscæ, & scies, quoniam
ego Dominus. Non exiguus laboris est declarare,
 quænam fuerint illæ muscæ. Sepruaginta le-
 gunt. *Muscæ caninam, quam opinantur esse Can-*
omyiam quos reprehendit D. Hieronym. Cani-
na dicitur quod mordet sicut canis. Chaldaicus pro-
 pius accedit Hebræo textui: *Eccc immitta in te*
mixturam bestiarum. Pagninus: *Omne genus*
variarum. His consentit Iosephus, fuisse bestias
 varias & mixti generis. Attamen optimè legit,
 D. Hieronym. *Turbam muscarum variarum.* O
 quot genera mulcarum: *Canina, equina, leonina,*
communis, nigra, aurea, flaua, &c. Heu quis eru-
 ciatus: *Quid in hac vitæ laboriosus, quærit D.*
 Gregorius *quam terribis desideris astutare,*
 quid

Gen.
 48.23.
 1. Par.
 6.5.1.